

DÉLVIDEK

Z O M B O R, 1943. január 5.
Csihás Benő u. 3. III. évfolyam, 3. szám.

Főszerkesztő:
Illés Sándor

Előfizetés 1 óra 3:20, negyedévre 9.20 P
Levél cím: Zombor, p. f. 54. Tel. 207. Csekk. 74.050

Kettős szerelmi dráma Őrszálláson

A DON MENTÉN TOVÁBBTARTANAK

A SÜLYOS ELHÁRÍTÓ HARCOK

Velikije Lukinál az ellenség rendkívül nagy vérvesztéseivel folytán csökkent a szovjet nyomás – A rossz időjárás hátrányosan befolyásolja a hadműveleteket – Az északi arcvonal szakaszon bolsevista erőket kerítettek be és semmisítettek meg – Tunéziában angol támaszpontot füstöltek ki a tengely csapatai – Német válasz az amerikai Fehér Könyvre

A harcok eseményeiről szóló hírek további heves küzdelmekről számolnak be. Politikai síkon a francia kérdés és az amerikai Fehér Könyv visszhangja köti le az érdeklődést.

A vezéri főhadiszállás

Keddi hadijelentése szerint a németek Nyugatkaukázusban meglepetésszerű fellépéssel kifüstöltek egy szovjet támaszpontot. A német légi-erők heves támadást intéztek Celledzsik kikötői berendezései ellen, a tengerparti uton pedig ellenséges szállító oszlopot szórtak szét.

A Terek szakaszán visszaverték a bolsevista támadásokat.

A Don szakaszán tovább tartanak a súlyos elhárító harcok.

A középső arcvonalszakaszon, Velikije Lukinál 14 páncélos harciocsit vesztett a Szovjet sikertelen támadásai során. Az Ilmen tótól délkeletre megfiúsultak a szovjet támadások. Volchovnál a német védelem meggátolta az ellenséget támadó tervei végrehajtásában. Északon, a kandalakszai arcvonalon ellenséges köteleket, közöttük egy si-századot kerítettek be és semmisítettek meg a németek.

Tunéziában a tengely rohamcsapatai meglepetésszerű támadással kifüstöltek egy ellenséges támaszpontot és angol foglyokat ejtettek. A német légi-erők ismét eredményesen támadták az ellenséges célpontokat és nagy károkat okoztak. Német vadászok saját veszteség nélkül 8 ellenséges gépet lőttek le.

Az angol repülőgépek berepültek Németország nyugati vidékei fölé és polgári lakónegyedekben károkat okoztak. A polgári lakosságnak veszteségei vannak. Négy angol gépet lelőtt a légvédelem.

A német légi-erők Délkeletanglia katonai berendezéseit támadták és károkat okoztak.

A francia és holland partvidék fe-

Franciaországban

ismét két merényletet követtek el. Az egyiket Párizsban követték el a Doriot-féle néppárt egyik nőtagja ellen, a másikat pedig Marseilleben. A francia rádió közölte kedden, hogy Marseilleben bomba robbant egy szállóban és egy vendéglőben, ahol német megszálló csapatokat szállásoltak el. A bombatámadásnak csak egy áldozata van, az is francia. A hatóságok a bombamerénylettel kapcsolatban különböző korlátozókat léptettek életbe, így beszüntették az éjszakai uccántartózkodást, korlátozták a villamos forgalmat és felhatalmazták a német katonákat, hogy fegyverüket használják olyanokkal szemben, akik nem engedelmessé válnak, vagy fenyegető magatartást tanusítanak.

Kétségtelen, hogy ezek a merényletek zavarják a német-francia viszony helyes irányban való fejlődését.

Az amerikai

kormány ugynevezett „Fehér Könyvet” adott ki, „Háború és béke” címmel, amelyben a washingtoni kormány 10 éves külpolitikáját és állásfoglalását igyekeznek az ameri-

kai közönségnek megmagyarázni. A Fehér Könyv azt igyekszik elhitetni a világgal, hogy az USA kormánya minden igyekezetével a béke fenntartásán és a háború kitörésének megakadályozásán fáradozott. A Fehér Könyv természetesen érdeklődést váltott ki világszerte. Német részről megállapítják, hogy Roosevelttel a Fehér Könyv kiadásával hangulatot próbál kelteni a maga politikája mellett, amire az a körülmény kényszeríti, hogy a kongresszus most kezdődő ülésén be kell számolnia cselekedeteiről.

A német külügyminisztérium főhivatalosa, a Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz szembeáll a Fehér Könyvben közölt jelentésekkel és megállapítja, hogy a háborúért való felelősség kérdése a megcáfolhatatlan bizonyítékok alapján már eldőlt. Amerika nem a béke fenntartásán fáradozott, hanem háborút akart és készített elő. A Fehér Könyv tíz év kétes értékű okmányainak és érveléseinek önkényes felsorakoztatása, ami már magában megfosztja a művet bizonyító erejétől. Rossz védőirata ez a könyv egy rossz ügynek és a védőirat az amerikai kormány vádiratává válik.

Más német és olasz lapok is foglalkoznak a Fehér Könyvvel és meg-

állapítják, hogy annak állításai nem felelnek meg a valóságnak. Amerika mindig azon dolgozott, hogy meggátolja Németország, Olaszország és Japán igazságának érvényesülését és ezért háborút készített elő.

Az olasz külpolitikai főhivatalos, a Relazione Internazionale azokkal a megnyilatkozásokkal foglalkozik, amelyek a Duna völgyének háború utáni elrendezéséről szóló tervekről szólnak és szembeállítja a német és az ellenséges oldalon elhangzott kijelentéseket. Idézi mindenképp előt a Völkischer Beobachter című német lapot, amely megállapította, hogy annak az új Európának, amelynek megvalósításán Németország fáradozik, szüksége lesz a kis és középállamok bizalomteljes együttműködésére. Azok a kis és középállamok, amelyek most fegyvertársak, barátok és társak maradnak az új Európában is.

A továbbiakban az angolok is megállapítják, hogy kétségtelen, miszerint az ugynevezett szövetséges nemzetek győzelmük esetén visszaállítanák a letűnt utódállamokat, nem tűnik ki azonban az eddigi megnyilatkozásokból, milyen határokkal állítanák vissza ezeket. És ebben a kérdésben mélyreható ellentétek vannak London és Moszkva között. Moszkva a szövetségesek győzelménél igyekezne olyan befolyást biztosítani magának ezekben az államokban, amely a Szovjet előretolt csápjáivá tenné őket, míg az angolok ezekből az államokból védő gátat szeretnének szervezni a kommunizmus elé.

Végül utal a lap Benes hozzászólására és Pranzovszky Iván meghatalmazott miniszter Benesnek adott válaszára. Benes a régi versáillesi rendszer visszaállításán ábrándozik, ebben azonban az angolok sem értenek vele egyet. Cripps kijelentette, hogy a háború után észszerű és tartós békét kell létrehozni, nem pedig olyat, amely a bosszúvágyat elégit ki. Ez a kijelentés kétségtelenül Benesnek adott válasznak tekinthető – írja az olasz lap.

Megérkezett a lőszerszállítmány

Ara 12 fillér

A rossz időjárás folytán csökkent a harcok hevessége a szovjet arcvonalon

Az utakat jégpáncél borítja, ami megnehezíti a csapat-szállításokat és az utánpótlást – A németek több szívesen védett helységet foglaltak vissza

Berlin, január 5.

Az Interinf. berlini hírszolgálat helyzetjelentést közöl a keleti arcvonalról, amely szerint a Kaukázustól az Ilmen tóig terjedő egész arcvonalon olyan mértékben rosszabbodott az időjárás, hogy hátrányosan befolyásolja a harcritekénységet.

Az ebben az időszakban szokatlanul erős nappali olvadási és a hóesést erős éjszakai fagyok követik, ami teljesen használhatatlanná tette az utakat. A felázott, majd jégpáncéllal borított utakon rendkívüli nehézségekbe ütközik a csapatok szállítása és az utánpótlás. Ennek következtében nagyobb harcok csak a Don és Volga közötti területen folytak.

A Don és Volga közötti térségben a német csapatok elfoglaltak két szívesen védett helységet, visszaverték a bolsevista támadásokat és megjavították állásaikat. Egy német alakulat meglepetésszerű előnyomulással érzékeny veszteségeket okozott az ellenségnek és megsemmisített vagy zsákmányul ejtett 23 páncélost és több mint kétszáz csapatokkal és hadianyaggal megrakott gépjárművet.

A nagy Don-kanyarban az ellenség összefüggéstelen támadásait visszaverték a németek saját támadásokkal pedig sikert értek el. Morosovszkájánál a németek könnyűszerrel hátrítottak el a szovjet csapatok összpontosított táma-

dását és nagy veszteségeket okoztak az ellenségnek Sztalingrádnál is megghiusult a Szovjet támadása. Hét páncélost megsemmisítettek a németek.

A Don középső szakaszán csak kisebb támadásokkal kísérletezett az ellenség. Nagyobb harcok csak az egyik német és olasz csapatoktól védett hídfőnél folytak. A támadást a tengely csapatok visszaverték és kiindulási pontjuknál messzebbre vetették vissza az ellenséget. A bolsevisták itt is nagy veszteségeket szenvedtek az ellenségnek a fronthoz közelfekvő támaszpontjai, valamint a mögöttes területen lévő célpontjai ellen és csapatgyülekezéseket valamint utánpótlási oszlopokat semmisítettek meg.

Belij környékén újabb térférrésre vezetett a német támadás. Egy fontos helységet rohammal elfoglaltak a német csapatok.

Velikije Lukinál enyhült a szovjet nyomás

Közli a továbbiakban az Interinf., hogy Velikije Luki támaszpontjánál enyhült a szovjet nyomása. Az ellenség olyan óriási vérvesztéseket szenvedett ezen a területen, hogy újabb próbák megérkezéséig kénytelen volt beszűntetni a nagyobb támadásokat. Kisebb támadás során két szovjet páncélos harciocsit megsemmisített. Az Ilmen tótól délkeletre ezrednyi erővel

támadt a Szovjet, majd támadásának meghiusulása után az esti órákban nagy páncélos erőket vetett harcba. A németek a szárnyakon visszavonultak, mire a szovjet páncélosok előretörték egy támaszpontig, ahol megrékedtek. Ekkor a németek a szárnyakon támadásba lendültek és teljesen körülférték az ellenséget, amelynek megsemmisítése még folyamatban van.

Ausztrália csapatokat kér Amerikától

Amszterdam, január 5.

A Német Távirati Iroda jelenti az angol hírgyőngység nyomán, hogy Curtin ausztráliai miniszterelnök kijelentette, miszerint több csapa-

tot kért Amerikától. A miniszterelnök nyilatkozatában állást foglalt az ausztráliai hadsereg Ausztrálián kívüli bevetése mellett is.

Amerika biztosította Spanyol-Marokko főkormányzóját a spanyol gyarmat területi épségének tiszteletbentartásáról

Lisszabon, január 5.

Platton tábornok, az északafrikai francia csapatok főparancsnoka tisztelő látogatást tett Larazban Orgaz tábornoknál. Spanyol-Marokko

főkormányzójánál és Eisenhower tábornok amerikai főparancsnok nevében biztosította a főkormányzót Spanyol-Marokko területi épségének tiszteletbentartásáról.

De Gaulle továbbra is magának követeli a politikai vezetést

Amsterdam, január 5.

A Daily Herald című angol lap közli azokat a feltételeket, amelyeket a de Gaulle-bizottság szabott a Giraud tábornokkal való együttmű-

ködés alapfeltételeiül. Egyike ezeknek a feltételeknek, hogy de Gaulle magának akarja megtartani a szakadár franciák politikai vezetését.

Négyezer élelmiszervonat és 700 ezer munkás érkezett eddig Ukrajnából Németországba

A német fejadagok emelését az ukrajnai termelés tette lehetővé

Berlin, január 5.

A Német Távirati Iroda jelentése szerint Ukrajna német birodalmi vezetője új évi üzenetében vázolta Ukrajna jelentőségét Németország szempontjából. Hangoztatta, hogy Ukrajna német birtoklása használhatatlanná tette Anglia legélesebb fegyverét, a blokádot. Természetszerűleg nem ismertetheti adatszerűleg, mit jelent Ukrajna Németországnak, annyit azonban mondhat, hogy a németországi fejadagok felemelését,

a karácsonyi pótagadokat és a szabadságra hazatérő katonák élelmiszer ajándéksomagjainak bevezetését az ukrajnai termelés tette lehetővé. A napokban érkezett meg Németországba a négyezredik élelmiszervonat Ukrajnából. Hét-százezer munkást sikerült mentesíteni az ukrajnai munka alól és Németországba küldeni, ahol a hadiiparban és mezőgazdaságban hasznosítják őket.

TURUL FILMSZÍNHÁZ

TELEFON: 326

KEDD—CSÜTÖRTÖK

Szerelem a vérpadig

Főszerepben:

CAROLA HOHN, GUILIO DONADI,
OSVALDO VALENTI

Pótműsor: magyar és olasz hirodók.

„Végleg szabaduljon meg a világ a kommunizmustól, a béke ellenségétől”

Ugyancsak a Német Távirati Iroda közli, hogy az ukrajnai metropolita a karácsonyi és újévi ünnepekre kiadott pásztorlevelében mindenkinek elött azt kívánja, hogy végleg szabaduljon meg a világ a kommunizmustól, az Isten, a vallás és a béke ellenségétől.

ANGLIA ELISMERI EGY 1350 TONNÁS ROMBOLÓ ELSÜLLYESZTÉSÉT

Amszterdam, január 5.

A brit hírszolgálat jelentése szerint Anglia hivatalosan elismeri egy 1350 tonnás romboló elvezetését. A romboló legénysége 145 főből állott.

NÉGY GÉPET VESZTETEK AZ ANGOLOK NÉMETORSZÁG FELETT

Berlin, január 5.

A Német Távirati Iroda jelenti, hogy hétfőn az esti órákban angol bombázók jelentek meg Németország nyugati része felett. A polgári lakosságnak csekély számú áldozatai vannak. Az épületkár is csekély. Négy támadó gép lelétt a légvédelem.

AMERIKAI ÉLELEMZÉSI SZAKEMBER AZ IRÁNI KÖZELLÁTÁS ÉLÉN

Isztabul, január 5.

A Német Távirati Iroda értesülése szerint az iráni parlamentben a közellátásügyi miniszter beismerte, hogy egyes tartományokban rendkívül rossz az ellátási helyzet. Kérte a parlamentet, járuljon hozzá, hogy amerikai szakembert állítsanak a közellátás élére. A parlament megszavazta az indítványt.

AMERIKÁBAN LETARTÓZTATTAK 33 SZEMÉLYT, MERT A VÁD SZERINT ALÁASTÁK A HADSEREG TEKINTÉLYÉT

Amszterdam, január 5.

Az Exchange Telegraph rádiója jelentette, hogy Amerikában letartóztattak 33 személyt. A vád szerint a letartóztatottak tevékenységükkel az amerikai hadsereg tekintélyét ásták alá. A letartóztatottak között van Griffin, az Enquirer című folyóirat kiadója is.

GYILKOSSÁGÉRT HALÁLRAÍTELTEK EGY AMERIKAI KATONÁT

Amsterdam, január 5.

Amerikában most hozott élsőrtben hallos ítéletet a katonai törvényszék. A glasgowi katonai törvényszék egy néger tizedest ítélt halálra, aki megölt egy külföldi tengerészt.

Iskola vagy üdülőhely lesz Rákóczi kastélyából

Eperjesről jelenti a Bud. Tud., hogy a Hlinka gárda főmegbízottja tárgyalásokat folytatott Pulszky földbirtokossal, Rákóczi kastélyának jelenlegi tulajdonosával. A tárgyalások eredményeképpen a Hlinka-gárda veszi át a Rákóczi-kastélyt és ott vagy iskolát, vagy nyári üdülőhelyet létesít a Hlinka-ifjuság számára.

Örömet okoz harctéren küzdő honvédeknek, ismerősöknek, ha rendszeresen küldi nekik a „Délvidéket”.

Párisi kommunisták meggyilkolták a Doriot párt egyik női tagját

Párizs, január 5.
A Doriot vezetése alatt álló néppárt egyik női tagja ellen — mint a Német Távirati Iroda közli — gyilkos merényletet követtek el. Két fiatalember revolverrel több lövést adott le a nőre, aki életét vesztette. Azt hiszik, hogy a merénylet kommunisták műve. A Humanité titkos kommunista lap röpirataiban már többször fenyegette a halállal a most meggyilkolt nőt, aki belkes hive volt a néppártnak, négy gyermek

anyja és egyik gyermeke a keleti arcvonalon harcol, mint önkéntes.

INDIA KORMÁNYA TÖRÖK UJSÁGÍROKAT HÍVOTT MEG

Isztambul, január 5.
Az indiai kormány — mint a Német Távirati Iroda jelenti — török ujságíró küldöttséget hívott meg Indiába. A török ujságírók január 8-án indulnak utnak.

Borzalmas kettős szerelmi dráma Órszálláson

Egy nős gazdálkodó revolverrel végzett szerelmével, majd maga ellen fordította a fegyvert

Kedden a déli órákban, borzalmas kettős szerelmi dráma történt Órszállás községben. Egy nős gazdálkodó, aki évek óta megmenedezett viszonyt tartott fenn egy férjes asszonnyal, revolverrel végzett szerelmével, majd önmaga ellen fordította a fegyvert.

A faluban már régóta beszélték, hogy Fleischer Antal 45 éves gazdálkodó szerelmi kapcsolatokat tart fenn Drlyacs M. Dusánné asszonnyal. Természetes, hogy a megmenedezett kapcsolatokról Fleischerné is értesült. Fleischerné kedden délelőtt találkozott Drlyacsinnéval és a két asszony között parázs szóváltásra került sor. Fleischerné csúnyán leszidta, vetélytársnőjét, mire az asszony elment Fleischerékhez, ud-

varlójának elpanaszolta, milyen kifejezéseket használt a felesége vele szemben és elégtételt kért. Fleischerné odahaza volt és újból veszekedésre került a sor. A veszekedés hevében Fleischer előkapta revolverét és azzal több lövést adott le szerelmére, majd amikor az asszony összeesett, a revolver agyával több ütést mért annak fejére. Tette elkövetése után maga ellen fordította fegyverét a gyilkos. Mindkettőjüket életveszélyes sérülésekkel szállították orvoshoz. Lapzártáig nem értesültünk arról, hogy állapotukban állott-e be változás.

A szerelmi dráma ügyében azonnal megindult az eljárás.

A zombori törvényszék új tanács- és ügybeosztása

A zombori törvényszéken az 1943 évre új tanács- és ügybeosztás lépett életbe a következők szerint:

Elsőfoku polgári tanács: Elnök: Dr. Perlaky Ferenc kir. törvényszéki tanácselnök. Bírák: 1. Dr. Aradszki Iván (előadó az alábbi rendelet 1. és 2. pontjában írt ügyekben) és 2. Dr. Prodánovits Szvetisláv (előadó a tanács elé tartozó többi ügyben) kir. törvényszéki bírák. Ügyköre: a 46.000—1930. I. M. számú rendeletben felsorolt intézkedések.

Polgári fellebbviteli tanács: Elnök: Dr. Perlaky Ferenc kir. törvényszéki tanácselnök. Tagok: Dr. Aradszki Iván, Dr. Prodánovits Szvetisláv és Dr. Rásonyi Sándor kir. törvényszéki bírák. Ügyköre: a fellebbviteli polgári perek és perenkívüli ügyek. Tárgyalás, nyilvános előadás és tanácsülés napja.

Vegyesbíró: Elnök: Dr. Perlaky Ferenc kir. törvényszéki tanácselnök. Tagok: Dr. Prodánovits Szvetisláv, Dr. Rásonyi Sándor kir. törvényszéki bírák. Ügyköre: eljárás elsőfokon és a kir. járásbírósgóktól fellebbvitel folytán felkerült azokban az ügyekben, melyeket a fennálló jogszabályok értelmében ülnökök közreműködése mellett kell elintézni.

Büntető főtárgyalási és fellebbviteli tanács s egyszersmind a fiatalok törvényeségi tanácsa és usorabíró: Elnök: Brommer Odön kir. törvényszéki elnök. Tagok: Dr. Winter-Kócs Rezső kir. törvényszéki tanácselnök, elnök helyettes Dr. Höckl Antal Dr. Boldog Lajos kir. törvényszéki bírák. Ügyköre: a hármastanácsban elintézendő összes elsőfoku és fellebbviteli bűnügyek, adócsalási, árdrágítási és időnkint kiosztandó egyéb elsőfoku bűnügyek. Tárgyalási nap: szerda és szombat az I. em. 24. sz. teremben.

Vádtanács: Elnök: Brommer Odön kir. törvényszéki elnök. Tagok: Dr. Prodánovits Szvetisláv (előadó), Dr. Aradszki Iván kir. törvényszéki bírák. Tárgyalási nap: kedd. Tárgyalási hely: I. em. 24. sz. tárgyalási terem. A vádtanács azt az ülését, amelyen a

vizsgálóbíró és a vizsgálatok teljesítésével megbízott járásbírósgók a vizsgálatok állásáról és menetéről havonként jelentést tesznek, minden hónap második keddi napján tartja.

Rögtönítelő bíróság: Elnök: Brommer Odön kir. törvényszéki elnök. Rendes tagok: Dr. Winter-Kócs Rezső kir. törvényszéki tanácselnök, egyúttal helyettes elnök. Dr. Aradszki Iván, Dr. Prodánovits Szvetisláv, Dr. Höckl Antal, Dr. Boldog Lajos kir. törvényszéki bírák. Póttag: Dr. Frey Imre kir. törvényszéki bíró. Ügyköre: a rögtönítelő bíróság elé tartozó ügyek.

A) Elsőfoku vagyonjogi perekben:
1. Dr. Aradszki Iván kir. törvényszéki bíró. Tárgyal: csütörtökön, pénteken és szombaton a hivatali helyiségében.
2. Dr. Rásonyi Sándor kir. törvényszéki bíró. Tárgyal: hétfőn és szerdán hivatali helyiségében.

B) Házassági és személyállapotot tárgyaló perekben és ügyekben: Dr. Prodánovits Szvetisláv kir. törvényszéki bíró. Tárgyal: csütörtökön és pénteken a hivatali helyiségében.

C) Csődbiztos: Dr. Perlaky Ferenc kir. törvényszéki tanácselnök.

D) 1. Csődügyek, továbbá a csődönkívüli kényszeresség és kényszerfelszámolás, valamint a többi perenkívüli ügyek Dr. Perlaky Ferenc kir. törvényszéki tanács elnök. 2. A jugoszláv időben még folyamatban lévő csődügyek Dr. Aradszki Iván kir. törvényszéki bíró.

E) A jövedéki kihágási ügyek: Dr. Frey Imre kir. törvényszéki bíró.

F) Vizsgálóbíró: Dr. Frey Imre kir. törvényszéki bíró. Helyettese: Dr. Aradszki Iván kir. törvényszéki bíró.

G) Egyesbírói elintézés alá tartozó elsőfoku bűnügyekben és a fiatalok törvényeségi tanácselnök. Tárgyal: hétfőn és pénteken az I. em. 24. számú teremben.

H) Usorabírósgók egyesbíró elé tartozó ügyek: Dr. Boldog Lajos kir. törvényszéki bíró.

BAROSS HIREK

Záróra a görögkeleti karácsonyi ünnepek alatt

A Baross Szövetség Zombor és Vidéke Fiokja felkéri a kereskedőket és a nyílt árusítással foglalkozó iparosokat, hogy a görög keleti karácsonyi ünnepek alatt az üzleti zárórákat a következőképpen tartásák: f. hó 6-án Vizkereszt napján délelőtt 12 óráig tartásák üzleteiket nyitva, f. hó 7-én, csütörtökön a görög keleti karácsony első napján egész nap zárva; f. hó 8-án pénteken tekintettel a heti piacra üzleteiket egész nap tartásák nyitva.

Mi a helyzet Iránban?

A Kaukázusban dúló harcok kudarcát folytán a bolsevista megszálló csapatok nagyrészt ki kellett vonni Iránból úgy, hogy ezidőszereint csak igen jelentéktelen szovjeterők tartózkodnak a sahoz országában. Nem szabad azonban azt gondolni, hogy ezáltal az Iránra nehezedő nyomás csökkent volna; a bolsevisták helyébe amerikaiak igyekeztek, s ráadásul ottmaradtak az angolok is. E megszállók a szövetséges jelentések szerint magukkal vitt készleteikből élnek. Ennél érdekesebb az a hír, amely arról számol be, hogy a britek egész Dél-Irán gabonatermését főlvasárolták — katonai ellátás céljából, még hozzá olyan áron, amely háromszáz százalékkal fölötte jár a rendes gabonááraknak. A dolog következményeképpen természetesen az ország más részein is hihetetlenül felszöktek a kenyérgabona árak, ami végülis általános drágaságot idézett elő.

Még a drágaságnál is nagyobb baj azonban az élelmiszerhiány; Teheránban és a nagyobb városokban minden élelmiszeraktár kong az ürességtől, s mikor a tél beköszöntött, Teheránban pl. nem lehetett aranyért sem kenyeret kapni. Már pedig Iránban még fontosabb a kenyér, mint pl. Közép-Európában. A kormány azután úgy gondolt segíteni a helyzeten, hogy még jobban felémelte a gabonáárakat, ezzel azután azt érték el, hogy a földműves, aki már nyugyis inflációtól tartott, semmi pénzért sem hajlandó megválni esetleges készletétől hanem jobb időkre várva, eldugja azt.

A mezőgazdaság tehát valóságos csődbefutott. Ugyanilyen helyzetben van azonban a kereskedelem is: bár van valamelyes be- és kivitel, az teljesen idegen, főként zsidók ellenőrzése alatt áll. Nagy bajok vannak pl. a fakivitelnél; az északiráni elődészekben hihetetlen mértékű rablógazdálkodás folyik, részint azért, hogy valamit ki szállíthassanak, részint a hatalmas méretű háborús szállítások következtében. Maga a kormány napról-napra vesztit hatalmából: tele van amerikai, bolsevista és brit tanácsadásokkal, akik azután nem nagyon hagyják beszélni az irániakat.

A közelmúltban pl. egyszerűen kényszerítették a kormányt, hogy száz meg száz ezer munkást rendeljenek ki a megszálló csapatok számára hadászatiilag fontos vasutak és utak rendbehözására. Természetesen ezek a kényszerű intézkedések nem mutatnak el nyom nélkül és az ország belsejében napirenden vannak a zavargások; még a múlt hónapokban is heves fegyveres összeütközések voltak a kormánycsapatok és a kasgai-törzs kötelékei között. A vérengzésnek csak úgy sikerült véget vetni, hogy a törzs vezetőjének 14 esztendősfiaát Siraszba hurcolták azzal a fenyegetéssel, hogy megölik, ha a törzs még támad. Az ország déli részében is állandóan fel-fegyverzett nomád csapatok ólálkodnak az angol és amerikai szállítmányok körül és ahol sikerre van kilátás, egy-kettőre támadnak. Maga a Szovjet is gondoskodik arról, hogy a nyugtalanság ne szűnjék meg. Azerbejdzsánban pl. elláták a dzselali-törzset fegyverekkel, hogy az azerbejdzsáni törököket pusztítsák. A britek a kurdokat szerelik fel korszerű fegyverekkel hasonló célból, sőt a háboru után — az ismét mintá szerint — függetlenséget is ígértek nekik.

Légi harcban a Donon túl

(Honvéd haditudósító század)

A távolfelderítők repülőtere.

Különös érzéssel szállok az indulásra kész gépmadárba. Nem első utam ez az ellenség felé. Sokszor megtettem: bombázón, szállítón, felderítőn. 2—300 kilométer mélységben az első vonalon túl.

Most mégis mintha nyugtalanabb lennék.

Egy név. Németh Endre repülőfőhadnagy neve és távolfelderítő gépének személyzete van nekem már mélyebb hatással. Velük tartok, néhány órák Donon túli „kirándulásra”.

Jelenleg még csak az itteni repülőkörökben smert, hogy Németh főhadnagynak és az ő beosztottjainak különös „szerencséje” van ezekkel a „kirándulásokkal”. A „szerencse” abban nyilvánul, hogy rövid időn belül kétszer is szembetalálták magukat bolsi vadászokkal.

Első alkalommal 5 gép támadt rájuk. Németh főhadnagyték felvették a harcot s amint erről már régebben beszámoltam, hősi küzdelem után 3 szovjet vadászt lelőttek.

A küzdelem emléke még nem hült ki, amikor augusztus 4-én újabb élet-halál harcot vívott a Németh-gép. Ekkor távol a Don vonalától, ellenséges légtérben 8 szovjet vadász csapott az egyedül haladó felderítőre. A gépet ez a támadás sem találta készületlenül. Szembeszálltak a vadászlákkal és 35 perces testetleket felőrlő küzdelem után, az ellenséges gépek úgy váltak le róluk, hogy három közülük égő fáklyaként zuhant le 8000 méter magasból.

A Németh-gép összelöve érkezett haza.

Szóval velük tartok!

Igy minden kilátásom megvan, hogy szembetalálhatom magam a megkísértő „szerencséivel”.

Mázsánvira felöltöztem. Szvetterek, flaneling, haskötő sálak... Mozogni alig tudok. De szükség lesz ezekre odafenn, ahol fagyponat alatt 25—40 Celsius fok a hőmérséklet.

Gyorsan készülődünk a párás hajnalban.

Németh főhadnagy, megfigyelő, gépparancsnok, már berakta holmiját. Cseh Lajos törzsmester, pilóta a kormányán ül. A gép többi személyzete: Kocka Géza őrmester, hajózó távirász, Deme János őrmester, hajózó szerelő. Lőrinc Imre szakaszvezető, hajózó szerelő.

Rövid vezényszavak.

Gurulni kezdünk. Egyre sebesebben... Észrevétlenül emelnek levegőbe a hatalmas szárnyak.

A feladat egy nagyfontosságú vasutvonal és a közbeeső pályaudvarok forgalmának megállapítása. Utunk mintegy 300 kilométer mélyen visz a szovjetlégtérbe.

A nap most kel fel bibornyoszólyájából. 2/4 óra van. A Donon 5000 méteren haladunk át. A levegő hirtelen csipni kezd. Éles, mint valami borotva. Szememet elfutja a könny, arcom bőre száraz. Hideg van!

6500 méter

Opálszínben ködlik a föld. Nem sokat látok. Elérjük a 8000 métert. Nem megyünk feljebb. A hőmérő 28 fokot mutat, majd süllyed még 7 fokot és megáll a 35 számjegynél. Ráálunk a vasutvonalra.

Némelyik állomás felett két-három kört is leír a gép. Fényképszünk ilyenkor dolgozik a tegezőgálasabbban. Németh főhadnagy jegyez. Majd a szemem kinézem, hogy én is lássak már valamit.

A bolsik, látszólag, nem sokat törődnek velünk.

Rág, harap ez a hideg.

Alattunk egy nagy pályaudvar. Mintha keringőzne, úgy forog, ahogy köröket írunk le felette. Utunk utolsó állomása ez. Nyüzsgő, kavargó az élet vágányrengetegén. A pályaudvar előtti teret pedig mákkal szórták tele. Ez a mákrengeteg, a szállításra várakozó katonák, hadiszerek törőge.

Készülődik valamire a szovjet!...

Megfordulunk s beállunk hazafelé.

Ellenséges vadászok támadnak

Újra végigszántjuk a vasutvonalat. Körülbelül 15 percre repülünk nyugatnak amikor egy légvédelmi tüzéről ismert város felett megvünk keresztül. A város most sem tagadhatja meg magát. Heves légvédelmi tüzet bocsátanak ránk.

Jóformán még tudomásul sem veszem a helyzetet amikor lövésünk hangját hallom az egymásközi telefonban:

— Főhadnagy ur, alázatosan jelentem, két ellenséges vadász emelkedik északkeleti irányból!

Egy pillanatra elakad a lélegzetem.

Körülnézek a gépben. Megkeményedett arcok, feszült figyelem a szemekben.

Érzem, élet-halálharc kezdődik!...

— Térjünk el délnyugatnak! — adja ki parancsát Németh főhadnagy.

A gép orra elmozdul. E pillanatban a rádiós jelent:

— A repülőterről újabb három ellenséges vadász emelkedik!

Már egyikünk sem érzi a hideget. A levegő forró lesz mint egy gőzkamrában.

Távol, mélyen alattunk a három gép. De mintha elfordulnának! Egy több-motorost látok még alacsonyabban. Leszállni készül. Ugy látszik a három vadász azért fordult vissza, hogy ezt a leszállást oltalmazzák. Nekünk jól jön, három támadóval kevesebb.

Teljes gázzal járnak motorjaink. De hiába, nagy gép vagyunk. Nem versenyezhetünk vadászokkal. Percről percre csökken üldözőink távolsága.

A küzdelem elkerülhetetlen!

— Ha megtámadnak bennünket, felvesszük a harcot! Biztos lőtávolságon kívül senki se tüzeljen! — ez Németh főhadnagy tűzparancsa.

A bolsik jobbra alattunk jönnek. Az első gép már-már befog bennünket. Órára pillantok: 7 óra 18 perc.

Pattanásig feszült várakozás!... Mikor támadnak?

Az első gép nem csap ránk magában. Kisé visszamarad. Bevárja társát. Majd mindketten magasabbra kerülnek mögöttünk és egyszerre, egy távolságból megnyitják tüzüket...

E pillanatban már hallom saját puskáink hangját is. Éles csattogás, ropogás, apró láng-

nyelvek villognak. Kékes-fekete lőporfüsttel telik meg egyszerre a gép. Fojtogató bűz!...

Rácsapásuk eredménytelen.

Az egyik balra, felfelé huzza ki gépét a támadás után. Fordul. Utána hátul, baloldalt, kísézőnké szegődik és innét tüzel.

A másik hátulról, alulról közelít. Távirásznak merev arccal figyel s amint gépünk vezérsíkjának árnyékába kerül, a rögzített hátsó géppuskából, váratlan tüzet zúdít rá.

A bolsit meglepi a szokatlan helyről ro-rozó acéleső. Azonnal felrántja a gépet és jobbra kifordul. A tüzből azonban nem szabadulhat. Oly közel kerül, hogy egy pillanatra azt hiszem nekünk ütközik. Hasával és oldalával nagy célt mutat. Távirásznak ezalatt felülről, a rádiós pedig az oldalsó puskával lövi, folytonos sorozattal.

Tisztán látom a becsapódásokat. Szinte halom robbanó lövedékeink csattogását a bolsi gép testén, amint ropogva éles, gyújtó villanásokkal robbannak...

Nem írja le a kör háromnegyed ivét, amikor kemény detonációval lángoszlop szökik fel előttem.

Lobogva ég a szovjet vadász... Aztán levágja fejét a gép és peregve, égő fáklyaként zuhanni kezd...

Pilótája nem ugorhat ki a lángtengerből.

Nem telik bele egyetlen másodperc, már újabb három szovjet gép van rajtunk. Honnét jöttek, egyikünk sem látta.

Hosszu hegyes orukkal úgy furják magukat utánunk, mint valami torpedó. Pontosan felismerhető, hogy a MNG-1 csoportba tartozó új szovjet vadászok ezek is.

Ránk repülnek. Még nem nyitották meg tüzüket. Ez a kivárás borzalmassá fűti a pillanatot.

Osszpontosított tüzzel ütünk rajtuk. A két hátsó szétrébben. A vezérgép továbbra is irányban marad. Jön, kitarotán rohan felénk!

Irtózatossá csattanást hallok. A géptörzsben mellbevág a levegő...

Komoly, hatalmas találat!

De mintha semmi sem történt volna mindeki zavartalanul küzd tovább. A pilóta arca

mozdulatlan. Lövéseink tüze egy pillanatra meg nem szakad.

Élet-halál harc

Ekkor újabb három ellenséges vadászt veszek észre, amint támadóinkhoz felzárkóznak. Jelenteni akarom Németh főhadnagynak, de a látványtól, amelyet a következő pillanatban látok, elakad hangom:

A jobb motorból, alul, spriccel az olaj, mint ha szivattyuznák...

Hangzavar a telefonban. Aztán tisztán értem. Németh főhadnagy az olajfolyásra figyelmezteti a pilótát.

Egyszerre reménytelen lesz a helyzet. Még mindig 50—60 kilométerre benn vagyunk az ellenség felett, az egyik motort kilőtték, hét bolsi gép a nyakunkon...

A lövöldözés tovább tart. Nincs pillanatny. szünet a küzdelemben.

Kilátástalannak érzek mindent:

Lelőnek bennünket... vagy kigyullad a gép... vagy motorhibával leülünk valahol, a szovjet kellős közepében... Valamennyi egyformán halálos.

Hátratekintek. Egy bolsi vadászt, támadásából, balra, felfelé látok kihuzni. Lövéseink sorozatban ülnek rajta. A gép egy pillanatra kitar a magasban, majd balszárnyára esik. Törzsből méteres láng csapódik ki és zuhanni kezd...

Érzem, ez a győzelem valamennyiünkben a remény tüzeit lobbantja fel. Tovább! Ki kell tartani!

A tüzelés nem csillapodik. A bolsik egymás után, lendületesen, tovább támadnak. Birják idegekkel, hisz még mindig hatan vannak. Felváltva, három-három van támadásban. Legtöbbször hátulról, felülről...

Nem tudom megmondani, miként érünk a Don ezüstszalagja fölé. Azt látom csak, áthuzunk rajta. A Don félelmes határ a szovjet vadászok részére. Nem hiszem, hogy most is tovább mernének jönni. Közben feltűnik egy német gépkötél is.

Elrettentő látvány mindez a bolsik részére. Kezdenek leszakadni rólunk.

Időben. Bal motorunk is „vérezni” kezd. Vékony sugárban, de visszatarthatatlanul szivárogo belőle az olaj. A jobb motorban az olajnyomás nullára száll.

Már csak a bal motor cipel, zihálva bennünket. Most válik le rólunk az utolsó bolsi...

Órára tekintek: 7 óra 50 perc.

32 percig tartott tehát a légi pokol...

Percekig ülök némán, szótlanul. Hallgatunk valamennyien. Idegeink sokára tévnek magukhoz a kábultságból...

Hátrafordulok, megnézem a többieket. Most veszek észre, Deme őrmester vérzik a jobb szem alatt. Lőrincz szakaszvezető nyújt elsősegélyt neki. Körülbelül 1 gram súlyú szilánkeletávolít el arcából. Sebesülése azonban egészen jelentéktelen a kezén elszemvedett sérüléshez képest. Mindkét keze oly vörös, mintha csak kifőzték volna. Ujjai gémberegettek, nem tudja mozgatni őket.

Nem szólok, de látom: másodfoku fagyvált!

Legfeljebb, ha 2—3 perc elég volt a dermesztő hidegnek.

Hirtelen tűnik elénk a repülőter. De hogy a leszállás se legyen zavartalan, kiderül, a futómű kieresztővel is történt valami „kis baj”. Ez a „kis baj” valószínűleg egy jókora repeszdarab. Nem lehet kiereszteni a futótakat.

Öt percig kísérletezünk. A gépet szeretnénk megkímélni. Sikertelenül.

— Hasraszállunk!

A következő pillanatban már simán, hosszú csuszással, a törzs hasán „rödlizünk” végig a reptéren...

Mindezekhez még csak az a rövid statisztika tartozik, amelyet a szerelők állítanak össze a találatokról. Eszerint két géppuska és nyolc géppágyulóvés kötött ki gépünkön. A törzs, az egyik benzintartály, a bal szárny, a bal futómű és mindkét motor kaptak a bolsi sorozatból.

Ahhoz képest, hogy nyolcan voltak harminckét percre keresztül, rosszabb is lehetett volna.

Igy kísértette még Németh főhadnagyték, ismét a „különös szerencse”. De utra fülönfonták, két bolsi vadász erejéig.

Most nyolc fehér vonás, nyolc győzelmi jel díszíti a Németh-gép vezérsíkját.

v. Szabó István, haditudósító.

Január közepén tárgyalja a zombori törvényszék a szappanüzérek bűnperét

A Délvidék annakidején részletesen beszámolt arról a nagyszabású szappanüzérkedésről, amelyet Zomborban lepleztek le a hatóságok. Mint ismeretes, Klein Ernő zsiradék hulladékból és faggyúból háromezer kilógram pipereszappant állított elő. A szappant nem jelentette be, s azt hatóságilag megállapított áron jóval felül adta el. Az üzérkedést Klein a legagyafurttabb módon bonvolította le Barkán Salamon, Weisz Miklós és Kuntser Márton jólmegszervezett lánckereskedelmével.

A leleplezés után a következők kerültek a vádlottak padjára:

Klein Ernő 49 éves szappangyári tisztviselő, Barkán Salamon 50 éves Lengyelországból bezivárgott izraelita, Berger Károly állás nélküli kőműves, Fonicki Vladimírné, született Tanurdics Dobrila háztartásbeli, Lichtig Ferenc 21 éves kereskedelmi utazó, Künstler Miklós 36 éves szabadkai bórkereskedő, Weiss Miklós 36 éves szabadkai, kereskedő, Kantner Ernő 38 éves zombori kereskedő, Steiner Márton 31 éves zombori droguista, Holpert József 52 éves, Vörös Károly 41 éves, Nébl József 41 éves, Pozder Antal 34 éves zombori mészárosok és hentesek, továbbá Háy Gyula 45 éves szappangyá-

ros, Jekl József 31 éves ujvidéki kereskedő, Michel István 35 éves ujvidéki kereskedő, Gayer Miklós 31 éves cservenkai földbirtokos, Szendrői Papp Sándor 45 éves szentgyörgyi szappangyáros, Wolner Ernő 39 éves kereskedő Ujvidékről, Kacaf László 39 éves ujvidéki kereskedő és Weimann Odön 51 éves ügynök.

Ebben az ügyben az utolsó tárgyalást Brommer Odön uszoratanácsa október 31-én tartotta. Kihallgatták a vádlottakat és a csendőrnyszókat, megállapították a tárgyalás során, hogy Kantner lakásának nyárikonyhájában nagyobb mennyiségű pipereszappant raktározott el. Kantner ezt a vádat tagadta. A bíróság elrendelte a helyszíni szemlét. Megállapítást nyert azonban, hogy Kantner a lakást időközben átépítette.

A királyi ügyész az utolsó tárgyaláson kiterjesztette a vádat Barkán Salamon, Bergl Lipót és Michel István ellen is. A tárgyalást annak idején a bizonyítási eljárás kiegészítésének érdekében halasztották el. A tárgyalást a zombori törvényszék uszoratanácsa január közepén, valószínűleg 15 és 16-án tárgyalja. Az érdekes bűnper kimenetele elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

Bácsban állam segéllyel több tejszövetkezet létesül

TEMERIN, DOROSZLÓ, SZILÁGYI, CSAN TAVÉR, BÉREG, BACSKOSSUTHFALVA ÉS HORTHYVÁRA KAP SEGÉLYT

Báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter értesítette dr. Deák Leó főispánt, hogy a földművelésügyi kormányzat 55 ezer pengővel járul hozzá a Béregen, Bács-

kossuthfalván, Csantavéren, Doroszlón, Szilágyin, Temerinben és Horthyváran létesítendő tejszövetkezeti tejfőző üzemek felállításának költségeihez.

Beszivárgott szlovákiai zsidókat láttak el hamis okmányokkal

Budapesten letartóztatták egy bűnszövetkezet tagjait és negyven beszivárgott idegent

Budapest, január 5.

A MOT jelentése szerint újabb nagyszabású fogást csinált a budapesti rendőrség. Sikeresült értelmetlenül tenni egy bűnszövetkezetet, amely beszivárgott idegenek, főleg szlovákiai zsidók számára hamis okmányokat gyártott.

Letartóztatták Schneider József 28 éves prágai származású vésnököt, aki engedély nélkül jött Magyarországra, Adler György 25 éves Bécsből szökött mérnököt és bűntársait. Schneider és Adler jó hangzású magyar nevek alatt álneven bujkáltak Budapesten és az egyik nyomdában elkészítették Dunaszerdahely község pecsétjét, a másik nyomdában pedig a pecsét felhasználásával 100—100 darab illetőségi bizonyít-

vány, anyakönyvi kivonat és hatósági bizonyítvány uralapot készítettek és hamis okmányokat állítottak ki. Segítségükre volt ebben Brück Ferenc magánhivatalnok, aki szintén álneven bujkál Budapesten. Brück röviddel ezelőtt az internálótáborból szökött meg. Szalma Józsefné kávéházi kenyereslányt mint segítő társat vonják felelősségre. Ő rendelte és szállította le az okmány-uralpokat.

A KEOK függetlenül ettől a bűnszövetkezettől nagyszabású idegenellenőrző razziaát tartott a fővárosban tegnap este. A razzia eredményeképpen 40 beszivárgott zsidó került a hatóságok kezére.

A 42-es bizottság letárgyalta a lakásrendeletet

Mint a MTI jelenti, a 42 tagú országos bizottság kedden délelőtt tartott ülésén letárgyalta és jóváhagyta a lakásbérletekkel kapcsolatos kérdések szabályozásáról szóló rendelet tervezetét.

A rendelet fontosabb rendelkezései a következők:

Egyes személyek lakáshoz juttatása, valamint közhatalok közérdeklő intézmények el-

helyezése céljából, közérdekből igénybe lehet venni a jövőben annak a bérelt lakását, akinek

„A TEHETŐSEKTŐL EZREKET ÉS SZÁZAKAT, A SZEGÉNYEBBEKTŐL FILLÉREKET, DE MINDENKITŐL KÉRUNK”.
AZ „ORSZÁGOS GYUJTÁS A HONVÉDCSALÁDOKÉRT” A HADBAVONULTAK HOZZÁTARTOZÓINAK GONDJÁT ENYHÍTI.

állása vagy rendes keresetét biztosító foglalkozása nincs és a közrend szempontjából kifogás alá nem eső keresetét, vagy jövedelmét felmutatni nem tud. Igénybe lehet venni annak a lakását is, aki üzérkedett a lakásával, vagy megszegte a bérrögzítő rendelkezéseket, aki nem lakik a lakásában, de az egész lakást albérletben használja. Az olyan egyesületek bérelt helyiségeit is igénybe lehet venni, amelyek a bérlőügyminiszteri megállapítása szerint az egyesülműködéséhez nem szükségesek, vagy az egyesület működése a közérdek megsértése nélkül szünetelhet. A rendelet kimondja, hogy iroda, műterem, műhely vagy általában foglalkozás céljaira bérelt helyiségeket is igénybe lehet venni, ha a helyiség lakás céljaira alkalmas és az illető különálló lakásában is folytathatja foglalkozását. Annak a lakását is igénybe lehet venni, akinek akár ugyanabban, akár más községben más bérelt lakása is van. A lakások igénybevétele helye van még akkor is, ha gyógyhelyeken, vagy üdülőhelyeken is rendelkezik egyazon személy más lakással.

A kijelölés tekintetében elsőbbséget kell adni annak, akinek a községben vagy városban kell laknia és előnyt kell biztosítani a családosnak a nemcsaládos előtt. A hadigondozottaknak szintén elsőbbséget kell biztosítani.

AZ ÜZLETHELYISÉGEK FELMONDÁSA

Külön fejezetben intézkedik a tervezet az üzlethelyiségek felmondásáról és igénybevételeiről. Az elsőfoku iparhatóság kötelezheti az üzlet, üzlethelyiség, vagy műhely bérlőjét a bérlet megszüntetésére, ha a bérlő olyan kereskedő, vagy iparos, akit kötött forgalmu áruk árusítására nem jelölnek ki, illetőleg nem vettek fel az áruval ellátható kereskedők névjegyzékébe. Az ilyen helyiségeket olyan személy részére kell bérbeadni, akit az iparhatóság a bérletre kijelölt.

Csak abban az esetben nincs helye ennek a rendelkezésnek, ha a bérlő kiteltérdeklően igazolja, hogy a kötött forgalmu áruk árusítását a megelőző üzleti évben üzleti forgalmának 60 százalékát nem érte el.

Abban az esetben, ha a bérbeadó a helyiség bérletét a kifizetett határidő alatt nem mondja fel, a helyiséget nem adja bérbe a hatóság által kijelölt személynek és mindezt nem igazolja az elsőfoku iparhatóság előtt, a hatóság elrendelheti a helyiségnek az általa meghatározott személy részére való igénybevételét.

SZABÁLYOZZÁK A LAKÁS- ÉS ÜZLETBÉREKET

A felmondásra és a bérmegállapításra vonatkozó rendelkezéseket is részletesen szabályozzák. Külön intézkedés történik az ügyek ellátásában akadályozott különböző személyek, így a katonai szolgálatra behívottak bérleti jogviszonyairól.

Megállapítja a rendelettervezet az albérlet fogalmát, valamint szabályozza a lakáscserére vonatkozó megállapodásokat és intézkedik a lakásügyi miniszteri biztos hatásköréről.

A büntetőszankciókat tartalmazó fejezet értelmében pénzbüntetésen kívül háboru idején félévi, egyébként kéthónapi elzárásig terjedhet a rendelet kijátszóinak büntetése.

BOLCS FELELET

— Miért van a zsiráfnak olyan hosszú nyaka?

— Mert a feje nagyon magasan van.

BETÉT

— Mit keres itt ez a kisgyerek a kocsmában?

— Semmit. Az anyja elvitt egy üveg szódát és a gyereket itthagyta az üvegre betétnek.

JANCSI

1. szomszéd: Hát szegény Jancsi meghalt? Hisz olyan jó gyerek volt, szegény!

2. szomszéd: Hát csak úgy verték agyonját játszás közben.

Hírek:

DÉLVIDÉK

AZ OTI KORZETI ORVOSA: Felsőváros dr. Szabó Endre, Flórián utca 8., második és harmadik körzet orvosa dr. Ripp Miklós, Deák Ferenc krt. 15. — UGYELETES VÁROSI ORVOS: Dr. Kontsek Ferenc, Szentelek Kornél utca 12. Telefon: 331. — UGYELETES GYÓGYSZERTÁR: Szent Erzsébet, Kossuth Lajos utca.

Autóbuszjárat a Vadászúrt szállótól a vasútállomásig.

Reggel: 3.10, 4.10, 5.20, 8.15.
Délután: 12.00, 13.05, 14.20, 15.15, 16.50.
Este: 20.00, 21.10, 22.40.

A „DÉLVIDÉK” legközelebbi száma Vízkereszt ünnepe után Zomborban 7-én, csütörtökön este, a vidéken 8-án, pénteken reggel a rendes időben jelenik meg.

Görögkeleti vallású olvasóink, hirdetőink és barátainak kellemes karácsonyi ünnepeket kíván a „Délvidék” szerkesztősége és kiadóhivatala.

A Kormányzó Ur megjutalmazott egy sokgyermekes munkást. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Gyurmanczy Pál 44 éves gyárimunkás győri lakosnak a közelmúltban született tizennegyedik gyermeke. A kormányzó ur Öfömlétsége tudomást szerezvén arról, hogy Gyurmanczy nagyszámu gyermekeit gondnal, hazafias szellemben szorgalmas magyar embereknek neveli, a tizennegyedik gyermek születése alkalmából 200 pengőt küldött a derék hazafias gondolkozású munkásnak.

Dr. Ijjas érseki biztos Zomborban. Dr. Ijjas József érseki biztos két napig Zomborban tartózkodott és látogatást tett dr. Deák Leó főispánnál.

Szabadkán tartják meg a bácskai főispánok és országgyűlési képviselők értekezletét. A délvidéki főispánok és országgyűlési képviselők, mint ismeretes, minden hónapban értekezletet tartanak. Az első ezévi értekezletet január 11-én tartják meg Szabadkán.

Amig 'On alszik

a Darnol dolgozik. Éjjeli nyugalmát nem zavarja és mégis estétől reggelre jól és biztosan hat. Fájdalom nélkül hajt, könnyű és teljes ürülést idéz elő. Ezért kellemes hatású hashajtószert a **DARNOL**

Uzen a front. Mócza Ferenc őrmester üzeni a 220/11 táborig postaszámra felelőségének, hogy ne aggódjon, mert jól van, szabadságra egyelőre nincs kiállítás. Sok csókot küld felelőségének. Előjáróinak és összes ismerőseinek sok szerencsét és boldog új évet kíván. — Vászko István honvéd a 112/12 táborig postaszámra szívélyesen üdvözli kedves szüleit, testvéreit, rokonait és összes ismerőseit.

A Dunába dobták a lopott holmit. Érdekes tolvajlás nyomára jutott a titeli csendőrség. Letartóztatták Harák János és Harák István Horvátországból menekült sajkaslaki lakosokat, akik egy sajkaslaki vendéglőből női és férfi bundákat és egyéb ruhaneműket loptak, azonban a lopott holmi értékesítéséhez sehogy sem mertek hozzá kezdeni, végül is, hogy könnyítsenek magukon, jó részét a Dunába dobták, a többit pedig egy elhagyott istállóban rejtették el. Elfogták őket és kihallgatásuk után átadták az ügyészségnek.

Tolvajok jártak a székelyek újvidéki karácsonyi vásárán. Az újvidéki népművelési bizottság kiállítását és vásárt rendezett a székelyföldi iparosok és háziipar fa, agyag és bőrmunkáiból. A kiállítás lezárása után a megmaradt áru leltározása közben megdöbbentő megállapításra jutottak. A karácsonyi vásár látogatói közé tolvajok is behatoltak és hétszáz pengő értékű árut loptak el. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére.

A mozdony levegőberepítette a teherautót. Pécsről jelenti a tudósítónk: A gróf Benyovszky Mór uccában levő vasúti átjárónál szerencsétlenül karambol játszódtott le. A Pécskülváros felől érkező mozdony derékba kapta a P. T. 062 jelzésű teherautót. A kocsit hatalmas ivben a levegőbe repült, közben a szalozó autóból kiesett a volán mellett ülő Göttlinger István, Ipar ucca 2. szám alatti lakos, fuvarvállalkozó, a teherautó tulajdonosa. Az autó csaknem pozdorjává törött, az anyagi kár mintegy 12.000 pengő. Göttlinger kisebb zúzódásokkal uszta meg a karambolt.

Megjelent

„Tessivegek Imádkozzuk!”

Dr. TÓTH TIHAMÉR imakönyve

Kapható:

Kis Szt. Teréz könyvkereskedésben, Deák Ferenc téri üvegpavilonban

Levente kívánsághangverseny Zentán.

Az újonnan berendezett zentai leventeotthonban Káll Andor rendezésében kitünően sikerült kívánsághangversenyt tartottak. Az est sikerében közreműködtek: Sziveri József leventeoktató, Knopf János, Huszágh Jenő, Vicei Julia, Hunyadi János, Kincses Mihály, Andruskó Ilona, Kovács Klári, Mikus Jolán, Varga Jenő, Benák László, Spekó Vince. A zenét Hevér Nándor vezetésével a leventezenekar szolgáltatta. A kívánsághangverseny tiszta jövedelmét a hadbavonultak családtagjainak segélyezésére fordítják.

Visszaéléseket fedeztek fel a bácsföldvári hengermalomban. A bácsföldvári hengermalomban nagyarányú élelmiszervisszaélések nyomára jöttek. Az eddigiek szerint a kenyérliszttel történtek üzletszerűen elkövetett árdrágitások. A széleskörű nyomozás folyamatban van és le tartóztatások várhatók.

A népbetegségek elleni küzdelem tennivalóit vitatja meg a balatonkenesei orvoskongresszus. Január 6-tól, szerdától kedődőlőleg január 10-ig rendező hagyományos kongresszusát Balatonkenesén a székesfővárosi üdülőben a Magyar Tuberkulózis Társaság Johan Béla titkos tanácsos, államtitkár elnökletével. A budapesti és vidéki egyetemek 12 professzorral képviseltetik magukat, a vidéki orvosok közül több, mint 80-an vesznek részt a kongresszuson, amely a népbetegségek elleni küzdelem tennivalóit vitatja meg. Németországból Kriesbach Rolph, Szlovákiából dr. Böhm László professzor vesz részt a tárgyalásokon.

AZ UJONC MEG A LÓ

A kiképzés első napján megkérdi a huszározmester az ujoncot:

- Lovagoltál már életedben?
- Alálassan jelentem, még soha.

Az őrmester elégedetten sodorja a bajuszát:

— Jól van, no. Ott van egy csikó. Azon se lovagolt még senki. Uj fel rá és tanítsátok meg egymást.

Kishegyesi hírek. A MANSz Hermecz Barnabás vendéglőjében rendezett jótékony célú tea-estélyt. A tiszta bevételt a kishegyesi szegények fölruházására fordítják. — A KALOT és KALASz egyesületek otthonukban jólsikerült kabaréelőadást rendeztek. Az előadás műsorán szavazatok, magánszámok és két egyfelvonásos vigjáték szerepelt. A szereplők a következők voltak: Fodor Rózsi, Kovács Matild, Bédity Ilonka, Szűcs Erzsébet, Tóth Erzsébet, Kiss Piroška, Halasi Pál, Kókai Ferenc, Utasi Mihály, Oláh Lajos, Hegedűs József, Zsadányi László, Nagy János, Kalacsi N. és Tóth Péter. A műsorbemondó szerepét Kókai Ferenc ügyesen töltötte be. A rendezésért Süli Mihály érdemel dicséretet. — Az Iparoskör társasvacsorát rendezett Hermecz Barnabás vendéglőjében. A 165 pengős bevételt a hadbavonultak segélyezésére fordítják. A társasvacsora keretében az egybegyűlt iparosok melegen ünnepelték Fodor Elek községi bírót, aki beszédében ígéretet tett, hogy mindenkor támogatni fogja a községi iparos társadalmát.

Dr. Deák főispán és dr. Csirics Irinej görögkeleti püspök táviratváltása. Dr. Csirics Irinej bácskai görögkeleti püspök táviratban fejezte ki újévi jókívánságait dr. Deák Leó főispánnak. A főispán táviratban megköszönte az üdvözlést és a görögkeleti karácsony alkalmából jókívánságait fejezte ki a püspöknek.

Még öt napig Zomborban marad a Kőszegi-szintársulat. A Zomborban nagy sikerrel vendégszereplő Kőszegi-szintársulat újabb öt nappal meghosszabbította zombori vendégszereplését.

Földrengés a horvát tengerparton. A horvát fővárosban a földrengésjelző készülék igen erős földrengést jelzett 280 kilométerre Zágrábtól, valószínűleg Horvátország tengerparti vidékein. A földrengést Zágrábban is erősen érezték, de jelentősebb kár nem történt.

Félholtra vertek egy rekintélyes horgosi gazdálkodót. Az egész községben nagy felháborodással tárgyalják azt az inzultust, amelynek áldozata Dobó Sándor, Horgos egyik tekintélyes és népszerű gazdálkodója. Dobót az utcán feltartóztatták és úgy összeverték, hogy alig tudott hazavánszorgni. A támadás alkalmával több fogát is elvesztette. A gazdálkodó szüleit — mint ismeretes — husz év előtt meggyilkolták és Dobó Sándor csak úgy menekült meg a biztos haláltól, hogy a kéménylyukban elrejtőzött. Az utcai támadás ügyében szigorú vizsgálatot és a hűnösök felelősségrevonását várják a községben.

Üzleti tolvaj került az újvidéki rendőrség kezére. Dulics Imre 21 éves állás és foglalkozás nélküli egyén Paskó Ferenc divatáru üzletébe ment, ahol az alkalmazottak elfoglaltságát kihasználva körülbelül 100 pengő értékű fehérműt rejtett a kabátja alá. Az alkalmazottak azonban észrevették és átadták a rendőrségnek. Ott megállapították, hogy Dulicsot már több ízben büntették meg lopásért. Átkísérték az ügyészségre.

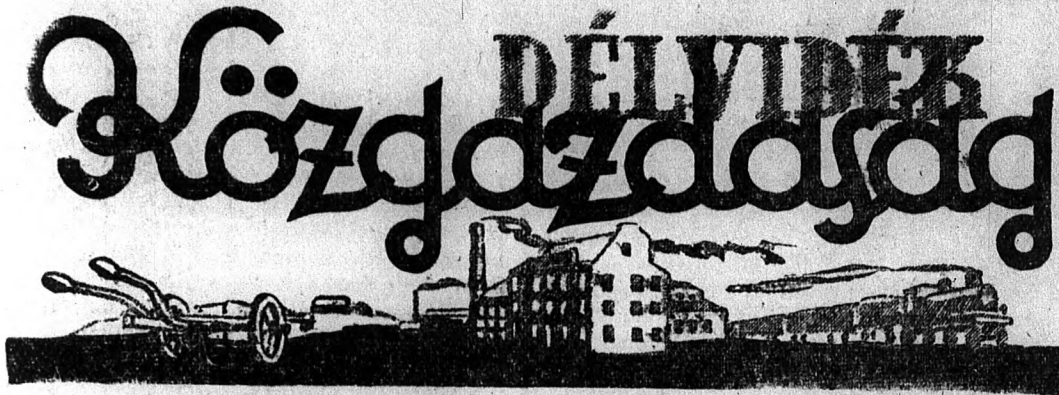
Cigaretta — káposztalevélből. Sanghájbar, a napokban letartóztattak egy harminctagú csalóbándát, amely hamisított cigarettákat hozott forgalomba. Az ismert elnevezéseket viselő cigaretták hüvelyébe száritott káposztalevelet tettek és így óriási összegeket csaltak össze maguknak.

Szlovákiában is elvették a zsidóbirtokot. Szlovákiában összesen 163.346 hold erdő és szántóföld volt a zsidók kezén. Az új földreform keretében eddig 68.701 hold került keresztény tulajdonba egvrészt vásárlással másrészt kiutalással. A kisajátított föld többi része állami birtok lett.

Majdnem halállal végződött a tréfa. Pécsudvardon régi szokás, hogy disznótorok alkalmával kenderszakállt ragasztanak a falu legényei, végigjárják a toros házakat, vidám rigmusokat mondanak és rimeszedett, hosszú jókívánságaikért megvendégelik őket. Kutivác György 17 esztendő legény és három társa is maszkát öltött, kenderszakállt ragasztott és járta a falut. Sallai László szeszifőzdéjébe is elmentek és tréfálkoztak Kásádácz Ádámmal, aki éppen szeszt főzött. Kásádácz vissza akarta adni a tréfát és gyufát serecintve hirtelen meggyújtotta Kutivácz alszakállát. A száraz kender meggyulladt és láng borította el a szerencsétlen fiu fejét, aki nemcsak hogy a szakállát nem tudta letépni, de még a haját sem menthette meg a lángoktól. Mire barátai ruhadarabot borítottak a fejére és eloltották a tüzet, már olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy sürgősen be kellett szállítani a pécsi börgyógyászati klinikára. Súlyos testisértes címén megindult az eljárás.

Boszuból negyven gyümölcsfát tettek tönkre. Özv. Szugyi Jánosné újvidéki lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy ismeretlen tettesek kertjében 40 gyümölcsfát pusztítottak el. A rendőrség nyomozást indított annak megállapítására, hogy ki volt a lelkiismeretlen tettes, aki valószínűleg boszuból követte el a tettét.

Termelési csata Belgiumban. Belgiumban az összes kertek területének nyolcvan százalékát konyhakertté kell átalakítani. A gazdálkodókat pedig kötelezték, hogy földjeik bizonyos részén csak konyvárabot és burgonyát termelhetnek.

A kormányzat a kisemberekért

A Kállay-kormány munkásságáról beszámoló jelentés megemlékezik azokról a jellegzetesen szociális jellegű hitelakciókról, amelyeket a kormányzat az elmúlt évben és az előző kormányok a régebbi években, de különösen a Gömbös-féle keresztény gazdasági politika óta a kisegzisztenciák támogatására indítottak. Ezeknek a kölcsönakcióknak még a kétségkívül széles anyagi keretek méreteinél is nagyobb jelentőségük van, mert valamennyinek közös célja és módszere a gazdasági megsegítés, az önálló kisember gazdasági eszközökkel való megerősítése s így az egyébként szociális célzatu és válságos időkben keletkezett akcióknak az a távolabbi örvendétes hatásuk is megvan, hogy egész társadalmi osztályokat, dolgozó rétegeket emelnek magasabb színvonalra.

A magyar kormányzat legmélyebb szociális hatású hitelakciója tíz esztendővel ezelőtt a gazdák megsegítése és az élvisselhetetlen adósság-, valamint kamatterhek enyhítésére tett számos intézkedés volt. Felelős volt ma már, amikor ezek a kényszerintézkedések lezárultak, s a védttség ugyyszólván teljesen megszűnt, a sokszor közzétett adatokat megismételni. Bizonyos azonban, hogy a gazdaadósságok rendezése és a kamatok leszállítása milliárdos értékeket mentett meg az önálló kisegzisztenciák javára s a kamatmérséklésnek minden más társadalmi réteg is hasznát látta. S ha a régi gazdasági válság idején tett szociális intézkedéseket megemlégtük, nem érdektelen rámutatni arra, hogy szociális szempontból akkoriban és azóta is üdvösnök mutatkozott az, hogy a Postatakarékpénztár átvette a zálogházak tulajdoni részét. Ezzel a hajdan 25-30 százalékig is emelkedő kamatok általában 8 százalékra csökkentek.

A gazdasági megsegítés másik — sok embert érintő — módja a kisipari hitelakció volt. Ennek keretében a kihelyezés öszege ma már több mint 30 millió pengő. Ugyanígy nagy szerepet játszott és játszik az a másik hitelakció, amelynek keretében bankszerű fedezettel nem rendelkező legkisebb kereskedők és iparosok alacsony kamattal ellenében párszáz pengős kölcsönö-

ket kapnak. E hitelakciók nemcsak a trianoni országban jelentettek igen tetemes támogatást, hanem a visszatért területeken is, ahol a magyar kisipar a legnagyobb nehézségekkel küzdött.

A kereskedelem keresztényesítésével párhuzamosan gondoskodott a kormányzat arról, hogy az új kis egzisztenciák kellő hitelteljeszközökkel indulhassanak pályafutásukra. Ezért már 1941 végén megindította az ugynevezett keresztény kereskedelmi hitelakciót, 30 millió pengős keretben. Egy év alatt több mint 2500 tételben kerekén 20 millió pengőt helyeztek ki keresztény és főleg sokgyermekes kiskereskedők körében. Ugyancsak a keresztény egzisztenciák gazdasági alátámasztását szolgálta végeredményben az Onállósítási Allap akciója.

Végül ide kell sorolni a különböző lakásépítési akciókat, amelyekről legutóbb már bővebben megemlékeztünk: a tisztviselők LÁB-kölcsönét, a falusi kislakásépítési hitelakciót, a most megindult ipari munkásbázeptő akcióit stb. De szociális jellegű volt teljes egészében az a hitelakció is, amelyet a kormány a tisztviselők érdekében indított meg. A közszolgálati alkalmazottak a Pénzügyi Központ utján részesülnek kedvező feltételű kölcsönökben, amelyek betegség, családalapítás, haláleset stb. alkalmával nagymértékben csökkentik az állami alkalmazottak gondjait. Az ilyen kölcsönök nyújtása alkalmával a nagyobb családok előnyben részesülnek. Ezidőszereint a kihelyezett összeg az akció keretében 30 millió pengő, amely 65.000 adós között oszlik meg. Érdekes megjegyezni, hogy a tisztviselői kölcsönök az utóbbi időben a visszacsatolt területeken örvendenek nagy népszerűségnek. Ugyanis ezeken a területeken ilyesféle hitelakció egyáltalán nem volt.

**2 drb. törzskönyvezett
tollvér szimmentáli
tenvész bika t**
elad dr Szemző István
gyurkapusztai gazdasága
K U L A, 19. postafiók

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara közleményei

A textilhatárarak nem jelentenek újabb ármegeállapítást

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy a Magyar Távirati Iroda jelentése alapján az elmúlt napokban a Közlekedési Hivatalkának egyes textilneműek határáraira vonatkozó közleménye nem jelent új textilármegeállapítást, mert a textilárak határárainak közlése nem más, mint az árak ellenőrzésének hatályosabb formája.

A textilárak bruttó haszonkulcsát megállapító 130.000/1941. Á. K. számú és az azt kiegészítő rendeletek tehát mindezekig is érvényben vannak.

A textilkereskedők a fenti rendeletek értelmében textilárukat továbbra is ugyanúgy számíthatják ki, mint eddig, mert szabályszerű árkiszámítás esetén még akkor sem követnek el ártullépést, ha fentiekben jelzett közleményben megadott határáratok túl is lépik.

CSAK A KIJELOLT TEXTILNAGYKERESKEDŐKNEK KELL ÁRUKÉSZLETUKET LETÁROZNI ÉS BEJELENTENI

A szegedi kereskedelmi és iparkamara a Textilközponttól nyert legújabb értesülései alapján felhívja az érdekeltek textilkereskedők figyelmét, hogy az 1942. december 31-re elrendelt textilárak

letárolási és bejelentési kötelezettség ki-
zárólag csak kijelölt textilnagykereskedő-
re terjed ki.

A ki nem jelölt textilnagykereskedők és kiskereskedőknek leltárt és bejelentést tenni nem kell.

MEGHATÁROZOTT ÖSSZETÉLTŐL ELTÉRŐ SZAPPANFŐZŐSZEREK FORGALOMBAHOZATALA

A szegedi kereskedelmi és iparkamara a szappanfőzőszerek előállítóival és forgalombahozóival már korábban közölte a köz-
lekedési miniszternek azt a leiratát a-

mely a szappanfőzőszerek összetételét és eladási árát megállapította.

A leirat azonban nem tartalmaz intézkedéseket arra vonatkozólag, hogy a meg-határozott összetételtől eltérő szappanfőzőszereket úgy az előállítók részéről, mint a kereskedők részéről meddig lehet forgalomba hozni. A kamara ezért az ügyben fel-terjesztéssel fordult a m. kir. közlekedésiügyi miniszterhez s kérte, hogy az eltérő össze-tételű szappanfőzőszerek forgalmát szabá-lyozza.

A miniszter most 170.204/VIII. 2. b. 1942 szám alatt újabb leiratot intézett a kama-rához, amelyben kimondja, hogy a szegedi kereskedelmi és iparkamara érdekeltsége körébe tartozó üzemek a 99.808/VIII. 2. b. 1942 K. M. számú leiratában meghatározott összetételtől eltérő összeállítású szappanfő-zőszert 1943 évi január hó 15-ig forgalomba hozhatják a részükre egyénileg megállapított áron.

A nagy- és kiskereskedők részére a for-galombahozatali határidőt a leirat az átvé-tel napjától számított 30 napban állapítot-ta meg.

Kereskedők bevásárlási szabadsága

Gyakran merülnek fel félreértések ar-ra nézve, hogy a kereskedők jogosultak-e lakhelyükön kívül más városokban és községekben is beszerezni a piacokon és vásárokon azokat a cikkeket, amelyeket azután üzletükben hoznak forgalomba. Az 1.150.1941. M. E. számú rendelet nyíltan a vásárokon és piacokon való ellátási joga-sultságot hasznosítóját foglalkozásnak minősítette és ezt csak azoknak az iparosoknak és kereskedőknek engedte meg, akiknek iparjogositványát ilyen záradékkal az ipar-hatóság ellátta. Ez a rendelet azonban nem érintette a bevásárlás kérdését. Konkrét esetben a kereskedelmi és közlekedésiügyi miniszter 75.554/1941 szám alatt értesítette a szegedi kereskedelmi és iparkamarát, hogy az 1.150/1941 M. E. számú rendelet csupán az országos vagy havavásáron, napi piacon, továbbá bucsun való árusítást kö-tötte külön engedély megszerzéséhez. A be-vásárlásra nézve azonban ilyen rendelkezé-
sést nem tartalmaz. Mindezen felül jogalap-ja az olyan rendelkezésnek, amely az emlí-tett helyeken való bevásárlást is külön en-gedély megszerzésétől teszi függővé.

Mezőgazdasági pályázat. A Duna-Tisza-közi Mezőgazdasági Kamara a dr. Gesztelyi Nagy László által képviselt szellem ápolá-sa és élesztése céljából pályázatot hirdet az Alföld fejlesztésére irányuló oly pályamun-ka vagy tevékenység jutalmazására, amely kihatóással van az Alföld, a tanyavilág me-zőgazdasági népe termelési, kulturális köz-gazdasági, értékesítési, vagy közlekedési ér-dekeinek előmozdítására. A pályadíj nyer-tes munkát a »dr. Gesztelyi Nagy László Alföldfejlesztési Alapítvány» 15.000 P-s évi-pítványi összegének évi kamataiból jutal-mazzák. A pályázati határidő 1943 június 1. A pályamunkákat a Duna-Tisza-közi Mező-gazdasági Kamara (Kecskemét, Rákóczi-ut 17/19) címére kell beküldeni.

Rábukkantak Európa legrégebb bányá-jára. Mint a Főkormányzóságból jelentik, az ott dolgozó német építőszolgálat felhívta a figyelmet Radom egyik területére, mely 6 korszak kulturájának maradványait örzi és pedig a kőkorszaktól a vandalkorig terjedő időszaig. Így többek között egy teljes van dalfalut sikerült felszínre hozni. Ugyazintén az északi indogermán kulturára utalt az egyik feltárt régi bánya, mely 200 tárnával és aknával rendelkezik. Európa legöregebb bányájáról van szó. A bányát tűzkőfejtés céljából nyitották, mely japos kőfejtés ké-sztítésére szolgált és ez a bánya látta el egész Keletporoszországot, Pommerániát és egyéb területeket az akkori fontos harcász közökhöz szükséges tüzelőanyaggal.

Hogyan dolgozik az embertorpedó

A tengerek „szürke farkasai” — Milyen az élet egy buvárnaszádon

Nappal és éjszaka, viharban vagy szép időben egyaránt, ködben, szélben egyformán támadják az ellenséget a német, olasz és japán tengeralattjárók. A Jeges tenger felől az Indiai óceánig és a Szent Lőrinc-folyam deltájától Nyugat-Afrika partjáig mindenütt ott vannak, sőt éppen most, az ünnepek elmúltával jön a hír, hogy valószínűleg

német tengeralattjárók felhatoltak a Lőrinc-folyamba mintegy hetven kilométerre és egy kanadai kisvárost lőtték ágyúikkal. Kivételes bátorság kell ehhez azon felül, hogy a buvárnaszádok, mint a modern technika remekművei, tökéletes műszerekkel kell, hogy rendelkezzenek. Technikai szempontból alig találunk a tengeralattjáróhoz hasonlóan érdekes járművet, mert hiszen az ilyenben annyi gép, szerkezet, műszer és — ember zsufoódik össze, mint sehol másutt és a hajtógépek sokkal komplikáltabbak, mint akármelyik más hadigépnél.

Tudjuk, hogy a tengeralattjárót víz felett Diesel nehézelajtmotorok, víz alatt elektromotorok hajtják. Amikor a kanadaiak most azt kürtölik világgá, hogy a folyamukba felhatolt buvárnaszádok e gépek közül egyiket sem használták, hanem valami más hajtóerővel rendelkeznek, a modern ember ráhagyja, hogy „bizony ez megtörténhet”, hiszen semmit sem tökéletesítettek annyira, mint éppen a tengeralattjárót. Az angolszászok nem tudják megérteni azt sem, hogyan kerülhet át az Óceánon olyan kis zsebtengeralattjáró, amit oly gyakran látnak mindenfelé, különösen a Karib-tengeren. Kétségtelen, hogy az ilyen naszádok igazi hajtóereje az akarattal és vakmerőséggel teli ember! Nyitva marad a technikai újítások kérdése, mert hiszen háboru alatt nem szokták közölni az ilyen felvételeket a nagyközönséggel. Egy új elektrogenerátor, vagy egy jobb periszkóp, egy gyorsabban működő sülyesztőkészülék igen sokat jelent a

tengeralattjáró hajózás terén. Ha Prien kapitánynak Scapa Flow-nál olyan szupertankolói lettek volna, mint néhány mai naszádtípusnak, akkor akár az egész tengeryáron győz az angol flottát a tenger fenekére küldhette volna. Mivel azonban a naszádjá lassan süllyedt s Priennek menekülnie kellett az ellenséges rombolók vízbombái elől, csak két csatahajót tehetett tönkre.

Mire képesek a mai motorok?

A legújabb Diesel-elajtmotorok ma már annyira kevés üzemanyagot fogyasztanak, hogy egy ilyen felszerelt tengeralattjáró, akció rádiusza sokezer kilométerre rughat. Ismerünk egy új típusu naszádot, amelynek dupla fala van s a két acélfal között szivja magába a ballasztot, ha süllyedni akar. Ez a dupla fal rendkívüli mélységek nyomására is alkalmassá teszi a naszádot. Tíz méter mélyben a víznyomás a naszád falának egy négyzetcentiméterjére egy kilogramm s ez a hallatlan nyomás nagyobb mélységekben erősen fokozódik. Amikor tehát arról hallunk, hogy

egy naszád, miközben ellenségei elől menekül, „leült a tengerfenékre” s leállította gépeit, nehogy az ellenség lehallgassa, ez annyit jelent, hogy hetven-száz méterre süllyedt, ahol a nyomás már irtózatossá követelmények elé állítja a veszedelmes járművet. A mai motorok azonban még ilyen mélységekben is gyors haladásra bírják a naszádot.

Egy új típusu naszád hetven méter mélyben is meg tudja tenni az óránkénti tizenöt-három kilométert, ami óriási teljesítmény.

A „tengerek szürke farkasai”, mint ahogy a naszádot általában nevezik, nem valami kényelmes életet nyújtanak a bennük utazóknak.

Régebben az élet a naszádban az olajgázok miatt és az akkumulátorok gyilkos párolgása következtében volt majdnem elviselhetetlen. Ezeket a veszedelmeket már régen kiküszöbölték. A mai naszádban már kedélyesebb az élet, bár a rengeteg cső, szerkezet, műszer között ma is éppen csak hogy elfér az ember. Még furcsább az élet az úgynevezett „embertorpedó”-ban, amit a japánok használnak. Ezek a mintegy hat méter hosszú járművek azt a célt szolgálják, hogy torpedó kilövése nélkül

önmagukat hajtják neki a célnak és óriási robbanókészletük révén, elképzelhetetlen pusztítást okoznak.

Az a két ember, aki a „torpedóban” ül (egészen lehetetlen elnevezés!) mikor beállította a járművet a célirányba és biztos abban, hogy a cél már ki nem térhet,

egy elmés kioldószerkezet segítségével kiemelteti magát a naszádból és a vizen uszva igyekszik menekülni.

Hogy a japánok ritkán veszik igénybe ezt a kioldót, az hős szövetségeseink külön elévülhetetlen érdeme. De, hogy az „embertorpedó” akció rádiusza nem egyszer hatszáz kilométer is lehet, azt a britek a saját bőrükön tapasztalták már nem egyszer.

Az „embertorpedó” elején hat-nyolc tapintószeg van s ezek belseje pontosan úgy képződik ki, mint az aknáé. A hajlékony ólomcső, mihelyt célhoz ütődött, elhajlik, a benne lévő üvegbetét eltörik és a benyomuló víz felrobbantja a csőbe helyezett gyújtóanyagot, ami aztán explozív hatással van az egész töltetre.

Egy ilyen töltet nyolcvan centiméter vastag ezüstacél-páncéllemez is forgácsa tép széjjel.

A kanadaiak ijedt megnyilatkozása arra enged következtetni, hogy a naszádepités terén ismét meglepő újítások elé kerültünk. Amennyire örvendetes ez számunkra, annyira ijesztő lehet ugyanaz az ellenségnek, amelynek tengeri „uralmát” ugyancsak megtépták már a „tengerek szürke farkasai”.

Magányos ház a domboldalon

A Délvidék regénye

(62)

A három bíró bevonult a terembe és Comerford megnyitotta a tárgyalást.

August Bracker kihallgatása következett.

Weir most látta először a szakértőt, akit Canby hozott Kentvillebe. Elesvónásu, szemüveges fiatal tanár volt, ki nagyon otthonos fesztelenséggel foglalta el a tanu ülőhelyét.

— Mi az ön különleges szakmája? — kérdezte Canby.

— Ballisztika.

— Kérem, terjessze a bíróság és az esküdtszék elé szakértői képesítését.

Az igazolás bizonyos időt vett igénybe, mely alatt Weir nem figyelt oda, hanem Leilát nézte, ki az asztal tulsó oldalán ült.

Miután az igazolás megtörtént, Canby újra megszólalt: — Kérem, magyarázza meg a zsűri-nek, hogy a jelen ügyre vonatkozólag a ballisztika miféle felvilágosításokat adhat.

Bracker elkezdte: — A modern kutatás megállapította, hogy minden lőfegyver bizonyos nyomokat hagy a belőle kirepült golyón és hogy nincs két fegyver, mely pontosan egyforma nyomokat hagy a golyókon. E nyomokat csak mikroszkóp alatt lehet meglátni és megkülönböztetésük nagy figyelmet követel.

— Itt van a revolver, amelyről megállapítást nyert, hogy Lee Cowdiné volt — mondta Canby. — A vád az, hogy Miss Leila Cowdin hatalmába kerítette e revolvért és agyonlőtte vele az apját. Megismeri ön, hogy ez az a revolver, amellyel ön kísérletezett.

— Igen. Jellel láttam el. — A tanu rámutatott a jelre.

— Most pedig felmutatom a golyót, melyet a meggyilkolt testében találtak. Megvizsgálta ön mikroszkópiailag e golyót?

— Igen.

— Kérem, adja elő, mit észlelt?

A tanár szétnyitott egy iv papírt és elővett egy csomó megnagyított fényképet. A fényké-

peket egy törvényszéki szolga felemelt kézzel a bírák és a zsűri elé tartotta és a tanár belefogott a megmagyarázásukba.

A fejtegetés merőben szakszerű volt és Weirnek másfelé fordult a figyelme. Neki elég volt, hogy Canby azt mondta, megbízhat Brackerben. Inkább az esküdteket nézte. Ellenséges tekintettel hallgatták a szakértőt és alighanem egyetlen szót se értettek beszédéből.

Mikor Bracker befejezte előadását, Canby megszólalt: — Vizsgálatai alapján meg tudja-e mondani, hogy a golyót, mely Lee Cowdint megölte, Lee Cowdin revolveréből lőtték-e ki vagy egy másik revolverből?

— Igen. Határozottan megállapíthatom, hogy a golyó nem Lee Cowdin revolveréből hanem egy másik revolverből jött.

Canby elégedett mosollyal nézett körül. A teremben mély csend uralkodott. Weir és Leila gyengén összemosolyogtak egymással. Ez volt az első reménysugár, mely a sötét felhőkön áttört.

Canby folytatta: — Itt van egy másik golyó, melyet hivatalos megállapítás szerint George Case, sheriffhelyettes a Cowdin-birtokon a part közelében álló fa törzséből vett ki. Megvizsgálta ön ezt a golyót is?

— Igen. — És Bracker újabb fényképeket mutatott és kezdett magyarázni.

Mikor ezzel végzett, Canby megkérdezte tőle: — Állíthatja-e, hogy ez a golyó Lee Cowdin revolveréből való?

— Egy pillanat, — szólt közbe Comerford. — Mi a célja ennek a kérdésnek, Mr. Canby?

— Megállapítást nyert, — fordult Canby a bírák felé — hogy Lee Cowdin töltényesdobozából halálakor csak két töltény hiányzott. Ha az egyikkel a fiatalemberre lőtt, aki leányához jött, a másikkal pedig egy fatörzsbe talált, nem lehet, hogy olyan golyó ölte meg, amely az ő revolveréből jött.

— Kivéve, ha a vádlott máshonnan szerezte a töltényt — jegyezte meg Comerford lenézően. — Semmi jele, hogy ez módjában állott — felelt Canby.

— Hm! Na, folytassuk!

Bracker felelt Canby kérdésére: — Igen. Határozottan mondhatom, hogy a fatörzsbe furdott golyó Lee Cowdin fegyveréből való.

Weir kebléről mintha óriási súly esett volna le. Ez pozitív bizonyíték volt. Hacsak a zsűri egyáltalában nem veszi tudomásul, a vádnak össze kell omlania tőle.

— Köszönöm, nincs több kérdésem — szólt Canby. — Tessék, Mr. Birkett.

Birkett nem állt fel. — Nincs kérdésem — mondta és gunyosan hozzátette: — Mert hát a ballisztika állítólagos tudományában attól tartok, nem vagyok eléggé otthonos, hogy a „tanár” urhoz megfelelő kérdéseket intézzek. Mindazonáltal lesz alkalmam, hogy erre a fába vészt golyóra még visszalépjek.

Folytatjuk.

Apróhirdetések

Eros István Zomborban levő kocsmahelyisége, mely alkalmas fűszerüzlet, vagy hentes-mészáros üzletnek. Mátyás király ut 10. szám alatt, a vármegyei palotával szemben, elköltözés miatt sürgősen eladó. a-2894-f

Megvételre keresek 4-8 HP motorokat. 2-4 lyuku tengeri-morzsolókat. Ugyanott eladó napraforgócséplő, vagy elcserélném más gépért és egy Fordson generátor eladó. Nagy Sándor, Zombor, Árok utca 14. a-2897-f

Háziszolga azonnali belépésre felvétetik teljes ellátással. Báló János pékmesternél. Széchenyi krt. 13. a-2898-f

Eladó új hálószoba, barna színű. Cim a kiadóhivatalban. a-2899-f

Bejárónőt azonnali belépésre felveszek. özv. Krsztics Emanuelné Aranv János utca 54. a-2900

Csinos cukrász és trafikos lányokat azonnal felveszünk. Vadászkürt. a-2896